ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN MAAKUNTIEN ESITYKSET ELPYMIS- JA PALAUTUMISTUKIVÄLINEEN PAINOPISTEIKSI JA RAHOITETTAVIKSI INVESTOINNEIKSI

Koulutus, tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävän kasvun uralle

Elpymis- ja palautumistukivälineellä tulee vauhdittaa maakuntien vahvuuksiin ja arktiseen osaamiseen perustuvaa, kansainvälisesti merkittävien ja elinkeinoelämää palvelevien TKI- ympäristöjen synnyttämistä ja kehittämistä. Osaamisympäristöjen kehittämisessä tulee huomioida niiden kytkeminen jatkuvan oppimisen periaatteisiin sekä ylimaakunnallisiin ja kansainvälisiin ympäristöihin. Tuettavan toiminnan tavoitteena on oltava osaamisen, teknologian ja digitaalisuuden jalkauttamiseen yrityksiin.

Kärkihankkeet:

1. Painetun elektroniikan Open Fab tuotanto- ja kehitysympäristö (2021–2025) Oulussa, 55 M€
2. GTK Mintecin mineraali- ja kiertotalousalan digitaalinen koetehdaskokonaisuus Outokummussa, 40 M€
3. Fotoniikan keskus: Photonics Center – Collaboration for Business and Research Joensuussa, 20 M€
4. Vesiteknologiasta liiketoimintaan ohjelmisto-, äly- ja säätötekniikassa (Pohjois-Savo), 5 M€
5. Metsä- ja kaivosteollisuuden tuotantoprosessien TKI- ja opetusympäristö vauhdittamaan tuotantoprosessien digitalisaatiota sekä työvoiman osaamisen ajantasaistamista (Kainuu), 5M€
6. Korkeakoulutuksen ja työelämätarpeen kohtaannon parantaminen jatkuvan oppimisen ja paikkariippumattoman koulutuksen avulla

Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta

Vihreän siirtymän vauhdittamiseksi elpymis- ja palautumistukivälineellä on edistettävä tuotannollisia investointeja alueellisten ja paikallisten biopolttoaineiden jakeluverkostojen ja biojalostamojen kehittämiseen ja jakeluverkostojen laajentamiseen koko maahan, sekä vauhdittaa hiilineutraalin sähkön tuotannon ja sähkön siirtoverkkojen kehittämistä, ja vihreän teollisuuden investointeja. Suomessa on kehitettävä teollisuuden sivuvirtojen käsittelyä ja hyödyntämistä mm. metsä- ja maatalouden sivuvirroista, tuettava kierto- ja biotalouteen liittyviä pilotti- ja tutkimusympäristöjä, sekä edistettävä puurakentamisen pilottikohteita ja tuulivoimapuistojen investointeja.

Kärkihankkeet:

1. Pohjois-Karjalan uuden sukupolven vihreät teolliset yritysinvestoinnit (10 kpl), sisältäen biotalousinvestoinnit, 270 M€ (yksittäinen investointi 10–80 M€)
2. Bio- ja kiertotalouden vauhdittaminen Itä- ja Pohjois-Suomessa, mm:
   - Biokaasun tuotannon ja jakeluverkoston vahvistaminen
   - Biojalostuksella energiaa, uusia lannoitteita, ravinteita ja torjunta-aineita (Pohjois-Savo), 28 M€
   - Biokaasulaitosinvestoinnit (mm. Keski-Pohjanmaa 16 M€ ja Lappi 15 M€)
   - EcoSairila Mikkelissä
3. Metsäbio- ja kiertotalouden ekosysteemi ja teollinen investointi KCF (Kainuu): KCF tehdassuunnittelu 20 M€ ja biotuotetehtaan edellyttämä liikenneinfrastruktuuri 25 M€
4. Metsä- ja puuosaamisen vahvistaminen, puurakentamisen edistäminen sekä metsäalan digitaalisuutta edistävät ratkaisut (mm. Savonlinnan puu- ja hybridirakentamisen keskittymä)
5. Lapissa käynnissä olevat teollisuuden suurhankkeet 4 kpl, 4,5 mrd €
6. Tornion Outokummun kuonasulattohanke, 150–250 M€ (yhtiö ei ole vielä kertonut julkisuuteen kokonaisbudjettia)
7. Tuulivoimapuistojen investoinnit ja investointien esteiden poisto
8. Biokaasu- ja sähkölatausverkoston investoinnit Itä- ja Pohjois-Suomessa

Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen

Itä- ja Pohjois-Suomen kansainvälinen kilpailukyky tukee koko Suomen kansainvälistä kilpailukykyä. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat pitävät erittäin tärkeänä, että elpymis- ja palautumistukivälineellä vauhditetaan ja mahdollistetaan suurinvestointien ja teollisuuden investointien toteutuminen Itä- ja Pohjois-Suomessa sekä vahvistetaan elinkeinoelämää tukevien klustereiden toimintaa ja kansainvälistymistä niiden koko arvoketjussa. Myös olemassa olevan vahvan teollisuuden siirtymistä vihreään tuotantoon ja teknologiaan on edistettävä. COVID-19-pandemian koettelemaa matkailutoimialaa, sen kehittämistä ja investointeja tulee vauhdittaa elpymis- ja palautumistukivälineestä. Lisäksi on varauduttava tukemaan vientiteollisuutta ja sen toimintaedellytyksiä kriisin pitkittyessä, sekä edistettävä uusien alihankintaketjujen syntymistä ja niiden kotimaista tuotannon huoltovarmuuden varmistamiseksi. Yritysten pääoman saatavuutta on edistettävä myös pääomalainojen ja takausten kaltaisten tukivälineiden avulla.

Kärkihankkeet:

1. Itä- ja Pohjois-Suomen akkuarvoketjua vahvistavat kaivosinvestoinnit Keski-Pohjanmaalle, 380 M€
2. Akkuteknologian sekä kierrätyksen ja valmistuksen kehitysohjelma 2021–2025 (mm. Pohjois-Pohjanmaa), 40 M€
3. Hiilineutraali metallienjalostus osana vetytaloutta (Pohjois-Pohjanmaa), 40 M€
4. Suomen sisäisen tietoliikenteen runkoverkon suunnittelu ja tarvittavan lisäkapasiteetin rakentaminen, Koillisväylän datakaapelin läntisen ja itäisen reitin toteuttaminen, 100 M€
5. Matkailun ponnahduslauta: kestävää luontomatkailua tukevat kehittämiskokonaisuudet ja investoinnit (ml. matkailun reitistöjen määrän kaksinkertaistaminen, 50 M€) ja matkailupalveluiden kansainvälistäminen
6. Vientiyritysten määrän lisääminen

Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen

Elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja kilpailukyky edellyttävät panostamista saavutettavuuteen. Suomen on rakennettava alueellisesti kattava valokuituverkko ja tuotava 100 Mbit/s yhteydet kaikkien saataville. Samalla on tuettava 5G/6G-teknologian pilotti- ja testausympäristöjen kehittämistä ja yhteyksien saatavuutta myös maaseutumaisilla alueilla. Suomen ja maakuntien TKI-toimintojen kasvattaminen, Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen ja digitalisaation vahvistaminen kulkevat käsikädessä. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuuden vahvistamiseksi ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiseksi on panostettava etäpalveluiden ja niitä tukevien teknologioiden ja tietoliikenneyhteyksien kehittämiseen, sekä etäpalveluiden käyttöönottoa edistäviin kokeiluihin. Elpymis- ja palautumisvälineellä on tuettava alueellista rakennusteollisuutta yksityisen kysynnän hiipuessa sekä pidettävä yllä ja luotava uusia toimintaedellytyksiä julkista infraa ja toimivia liikenneyhteyksiä tarvitsevalle vientiteollisuudelle.

Kärkihankkeet:

1. Tavoitteellinen tietoliikenneverkko: kattavat laajakaistayhteydet Itä- ja Pohjois-Suomessa – suunnittelu, investoinnit ja käyttö, 310 M€
2. KASE Smart Countryside investointi- ja kehittämisohjelma, Keski-Pohjanmaa, 62 M€
3. Hyvinvointiteknologia liiketoiminnaksi ja osaksi kansallista huoltovarmuutta (Pohjois-Savo), 9 M€
   a) Terveydenhuollon datan hyödyntäminen: terveydenhuollon älykkäiden ratkaisujen kehittämisalusta
   b) Rokotetuotanto osaksi kansallista huoltovarmuutta: rokoteinfrastruktuurin vahvistaminen kotimaisen rokotetuotannon varmistamiseksi
4. Digitaalisten palvelualustojen kehittäminen sekä digitaalisen tiedon hyödyntäminen ja kaupallistaminen (mm. Memory Campus Mikkelissä)
5. Sote-palveluiden integraatio, tietojärjestelmät sekä etä-, digi- ja mobiilipalvelujen kehittäminen
6. 5G/6G-teknologian pilotti- ja testausympäristöt mm. matkailun tuotteistamisessa

Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen

Itä- ja Pohjois-Suomen elinkeinoelämän kasvun esteinä on osaavan työvoiman puute. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi on helpotettava ulkomaisen työvoiman saatavuutta sekä edistettävä maahanmuuttajien ja ulkomaisten opiskelijoiden työllistymistä. COVID-19-pandemia on entisestään lisännyt nuorten työttömyyttä sekä pitkäaikaistyöttömyyttä. Näiden ryhmien työllistämistä on edistettävä erilaisin kokeiluin sekä tuettava uudelleen koulutusta, sujuvaa siirtymää työmarkkinoilla ja nykyaikaisia oppimisympäristöjä, sekä kehitettävä ketteriä koulutuspalveluita.

Kärkihankkeet:

1. Ulkomaisen työvoiman saatavuuden helpottaminen
2. Kansainvälisten opiskelijoiden ja osaajien saaminen Suomeen opiskelemaan ja integrointi työmarkkinoille
3. Jatkuvan oppimisen oppimisympäristöt ja uudet toteutusmuodot yhteistyössä yritysten kanssa
4. Työllisyysperusteiset investointiavustukset kunnille koronatilanteessa

ITÄ- JA POHJOIS-SUOMEN MAAKUNTIEN LIITOT

Markus Hirvonen
Maakuntajohtaja, Pohjois-Karjala

Pauli Harju
Maakuntajohtaja, Pohjois-Pohjanmaa

Jyrki Kaiponen
Maakuntajohtaja, Keski-Pohjanmaa

Marko Korhonen
Maakuntajohtaja, Pohjois-Savo

Pentti Malinen
Maakuntajohtaja, Kainuu

Pentti Mäkinen
Maakuntajohtaja, Etelä-Savo

Mika Riipi
Maakuntajohtaja, Lappi